Ao. 1824. No. 43.

GRONINGER COURANT.

VRIJDAG den 28 Mei.

Bij deze COURANT wordt een BIJVOEGSEL *gratis* uitgegeven.

N O T I F I C A T I E.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen*, in aanmerking genomen hebbende, dat in de maand Junij aanstaande een begin zal worden gemaakt met het vernieuwen van het Damster Verlaat, in deze Stad gelegen, en dat ten gevolge daarvan de Vaart aldaar zal worden afgedamd, waar door de passagie zal zijn gesloten;

Hebben goedgevonden een iegelijk bij dezen te verwittigen, dat, met den 18 Junij aanstaande, de doorvaart aldaar zal ophouden, en gesloten blijven, tot dat het geheele werk zal zijn volbragt.

En op dat zulks tot kennis van eenen ieder kome, zal deze in de Groninger Courant geplaatst en voorts op de gewone plaatsen aangeslagen worden.

Gedaan in het Raadhuis, te *Groningen*, den 23 Mei 1824.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen*, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, zijn voornemens, op Dingsdag en Vrijdag, den 8 en 11 Junij 1824, des voordemiddags te elf uren, in een der Vertrekken in het Raadhuis dezer Stad, aan de minstaannemende Uittebesteden, de navolgende werken, als:

op Dingsdag den 8 Junij 1824,

1. Het Bepuinen en Onderhouden van de Trekweg, van deze Stad naar Martenshoek.
2. Idem, van Zuidbroek tot de Scheemda.
3. Idem, van de Bexta tot Winschoten; en,
4. Het Uitbaggeren van het Kanaal buiten Kleine-poortje, van de Stad tot Foxham.

Op Vrijdag den 11 Junij 1824,

1. Het Maken van de Wegen, bij en om de Stad.
2. Idem, het Maken en Onderhouden van de Wegen en Lanen, buiten Heere- en Ooster- poorten.
3. Idem, het Schoonhouden van het Wandelpad op de Bovenwal.
4. Idem, het Repareren en Verwen van de Waag; en,
5. Idem, het Wieden der Straten en Pleinen in deze Stad.

Waarvan de Conditien, van heden af aan, ter Stads Secretarie ter lezing zullen liggen. —— *Groningen* den 26 Mei 1824.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

FRANKFORT *den 21 Mei.*

Van Zante schrijft men, dat het Grieksche legercorps, hetwelk in Etolien verzameld was, ten getalle van zes duizend man en hetgeen men dacht, dat Lepanto moest belegeren, uit de omstreken van Missolunghi opgebroken en naar Arta getrokken is; van welke stad het zich, volgens brieven van den Engelschen Consul te Prevesa, meester heeft gemaakt. Vier honderd Turken, welke de bezetting aldaar uitmaakten, waren in het kasteel gevlugt, hetgeen door de Grieken berend is en waarschijnlijk spoedig zal moeten capituleren.

In Epirus zijn geene Turksche troepen en *Omer Brionis* bevindt zich tegenwoordig in Midden-Albanien, te Berat, waar hij zich tegen de oproerige Tosiden moet verdedigen. De Pacha van Prevesa heeft het geraden gevonden, om zich, met de zeven honderd man onder zijne bevelen, in de kasteelen der stad op te sluiten, daar de toestand van *Omer* en de regeringloosheid, die Janina verwoest, hem weinig hoop laten, om, in geval van nood, versterking te kunnen ontvangen.

De Grieken brengen dus bij het openen van den veldtogt het tooneel des oorlogs in Epirus over. De Turken in Negropont, dat door *Odijsseus* belegerd wordt, lijden veel door honger en pest.

G R O O T - B R I T T A N N I E N.

LONDON *den 22 Mei.*

Brieven van Maltha, van den 29 der vorige maand, melden, dat het gebleken is, dat de berigten omtrent het sluiten van den vrede met Algiers ongegrond waren, hoe zeer echter alle verschillen vereffend schenen, behalve ten opzigte van den Engelschen consul, welken de Deij nog altijd weigerde, om weder als zoodanig te erkennen.

— Men heeft hier brieven van *Lissabon*, van den 6 dezer, dan ook deze melden nog den afloop niet van de aldaar plaats gehad hebbende gebeurtenis; algemeen wordt daarin gezegd, dat er een plan bestond, aan het hoofd van hetwelke zich de partij der Koningin en de Infant bevonden, om eene verandering te bewerken in het thans bestaande regerings-stelsel, en dat dit plan mislukt is; doch of dit was geschied door het standvastig gedrag en den invloed der vreemde ministers, of wel door dat de soldaten geweigerd hebben om verder aan de zaak deel te nemen, blijkt niet stellig. Er heerschte nog vele verwarring in de stad; dag en nacht zag men patroeljes van militairen in de straten, en er waren zoo vele lieden gearresteerd, dat de gevangenissen hen niet allen konden bevatten. De marschalk *Beresford* scheen het volle vertrouwen van den Koning te genieten, welke volgens deze brieven niet gerekend werd in volkomen veiligheid te zijn, weshalve men op het oorlogschip *Windsor Castle* toebereidselen maakte om den Koning te ontvangen, indien Zijne Majesteit het geraden mogt oordeelen, om zich aan boord van hetzelve te begeven.

— De Koning en Koningin der Sandwich-Eilanden zijn te London aangekomen en men dacht, dat zij aan den Koning op het cercle zouden zijn voorgesteld geworden, doch de onmogelijkheid om hen zoo spoedig van de noodige kleederen en equipagie te voorzien, heeft dit belet. Deze aanzienlijke vreemdelingen wekken vele nieuwsgierigheid op, maar hebben zich tot nog toe niet in het publiek vertoond.

F R A N K R IJ K.

PARIJS *den 22 Mei.*

Z. K. H. prins *Frederik* der Nederlanden is, den 14 dezer, te Toulon aangekomen. De kommandant en de intendant der marine hebben den prins naar het arsenaal, naar het fort Lamalgue en naar het hospitaal vergezeld. Z. K. H. zoude, den 15den, naar Marseille vertrekken.

— Wijlen de graaf *Lambrechts* heeft bij uitersten wil eene som van twee duizend francs aan het Instituut gelegateerd, om te strekken tot belooning voor het beste werk, dat binnen twee jaren tijds zal geschreven worden over de *vrije uitoefening der godsdiensten;* doch de minister van binnenlandsche zaken heeft, op last des Konings, aan de erfgenamen van dien heer doen weten, dat dit legaat niet zal aangenomen worden.

— Men meldt uit *Spanje*, dat de buitengewone droogte, welke in bijna alle derzelver provincien heerscht, de maatregelen van voorzorg in de havens aan de Middellandsche zee, heeft doen verdubbelen, nopens den invoer van verdachte koopwaren, ten einde de besmetting uit Spanje te weeren. Verders voegt men daarbij, dat, indien deze droogte nog lang aanhoudt, de oogst op vele plaatsen te niet zal loopen. In Estremadura zijn de prijzen der granen reeds gestegen.

N E D E R L A N D E N.

'SGRAVENHAGE *den 24 Mei.*

Gisteren avond is Zijne Majesteit de Koning van het paleis op het Loo in deze residentie geretourneerd.

— Hare Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid de Prinses van Oranje heeft gisteren ochtend, in de Groote kerk alhier, onder het gehoor van den wel eerw. heer dos. *Sluiter*, den eeredienst bijgewoond, ten einde den Allerhoogsten voor hare voorspoedige verlossing en gelukkige herstelling uit het kinderbed te danken.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van heden, werd, namens de centrale afdeeling, gerapporteerd op het ontwerp van wet, betreffende het traktaat met Engeland, op den 17 Maart 1824 te London gesloten, ter regeling der aangelegenheden in Indiën. Uit dat rapport bleek, dat alle de afdeelingen dat traktaat hebben toegejuicht en de meeste afdeelingen volstrekt geene aanmerkingen hebben gemaakt; eenige afdeelingen hadden echter de zekerheid verlangd, dat de 100,000 ponden sterlings, aan Engeland moetende betaald worden, geheel ten laste der Indische bezittingen komen zouden; waarop het gouvernement geantwoord heeft, dat het zich deswegens op de memorie van toelichting beriep, welke andere afdeelingen juist gevat hadden. Ook bleef uit dit rapport, dat het gouvernemet zich met eene nadere wetsbepaling van den slavenhandel bezig hield, waar omtrent in de volgende zitting een voorstel zoude worden aangeboden.

De President proponeerde, om de discusien over deze zaak op morgen of overmorgen te bepalen. Een aantal leden verzocht den dag van morgen daartoe te bestemmen. De graaf van *Hogendorp* zeide hoofdzakelijk, dat, schoon hij geene aanmerkingen op het tractaat te maken had, het hem voorkwam, dat het rapport der centrale afdeeling niet alle noodige informatien bevatte. Hij wenschte de gemaakte bedenkingen der afdeelingen en de antwoorden van het gouvernement gedrukt en rondgedeeld te hebben, en zulks voornamelijk met opzigt tot het thans in deliberatie zijnde ontwerp van wet betrekkelijk de regten van zegel, registratie, enz. De president gaf hierop hoofdzakelijk ten antwoord dat er zeven afschriften van de bedenkingen der afdeelingen en van de antwoorden van het gouvernement op het met Engeland gesloten tractaat gemaakt en in de afdeelingen voorgelegen hadden, en dat daarop het rapport der centrale afdeeling was gegrond; dat hij de antwoorden van het gouvernement op de gemaakte bedenkingen der afdeelingen op het ontwerp van wet betrekkelijk het zegel, registratie, enz., eerst heden ochtend ontvangen had, en dat dezelve zullen worden gedrukt en aan de leden rondgedeeld.

De president zijn voorstel herhaald hebbende, werd besloten, dat de discussien over het tractaat op morgen zullen plaats hebben, en de vergadering tot dien dag, te twee uren, geadjourneerd en in comité-generaal geconverteerd.

GRONINGEN *den 27 Mei.*

Men Meldt uit 's Gravenhage, dat het voorstel van den heer *Barthelemij*, betrekkelijk het aanbieden van een adres van wege de Tweede Kamer, aan den Koning, om de zaak der onbelemmerde vrijheid van den graanhandel op nieuw in overweging te nemen, door de afdeelingen reeds onderzocht en, zoo men verzekert, door de meerderheid gunstig ontvangen is, zoo dat men gelooft, dat de Kamer tot het aanbieden van zoodanig adres wel zal besluiten.

Wij herhalen hier het gemelde voorstel, en deelen in het Bijvoegsel dezer Courant de *Ontwikkeling* van hetzelve mede; vertrouwende onzen lezers daarmede geenen ondienst te zullen doen.

Voorstel van den heer Barthelemij, *gedaan in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van den 10 dezer.*

Edel Mogende Heeren!

Het onderwerp van den onbepaalden graanhandel, in betrekking tot den landbouw van dit Koningrijk, is in het begin van het jongst verloopen jaar behandeld.

De Koning heeft uliedcn den arbeid van eene bijzondere commissie, het verslag der ministers en het advies van den Raad van State over dit vraagstuk opengelegd.

Gijlieden kent de stukken, welke ten grondslage der discussien hebben gestrekt, en de besluiten daar uit afgeleid.

Men heeft in de eerste plaats onderzocht naar zekere daadzaken, of het bewezen is, dat de vrijheid van den graanhandel de daling van den graanprijs veroorzaakt heeft, en of er gevolgelijk reden bestaat, om wetgevende maatregelen te nemen, ten voordeele van den landbouw.

Men heeft ten haren nadeele het pleit beslist, bij gebrek van bewijs.

Ik waag het, hare zaak thans te verdedigen, met behulp van *andere daadzaken*, en de valsche berekeningen te verbeteren, welke alleen oorzaak zijn van de belangrijke dwalingen in de denkbeelden der ervarene mannen, door welke dit onderwerp behandeld is.

Ik geef mij aan geene bespiegelingen over, noch laat algemeene regelen toe in het onderhavig geval.

Mijn voornemen is, indien de Kamer mij dit veroorlooft, wat ons betreft, te ontwikkelen:

1°. Dat het onvermijdelijk gevolg van onbepaalde handels-vrijheid is, ons beurteling de hoogste en de laagste graanprijs van Europa te geven, alleen met verschil van transport-kosten, en dat met er daad in dit oogenblik bewezen wordt, 't geen de rede deed voorgevoelen.

2°. Dat de laagste graanprijs van Europa geheel ontoereikend is, om de aan onzen landbouw gedane voorschotten te dekken, laat staan de renten der in dezen tak van vlijtbetoon gevestigde fondsen op te leveren.

3°. Dat de tegenwoordige prijs geenszins de laagst mogelijke is, maar dat dezelve echter beneden dien standaard is, welke, door eene verjaring van meer dan twee eeuwen, tot maatstaf van de waarde der vaste goederen dient; eene bijzonderheid, op zich zelve reeds genoegzaam, om des wetgevers bekommering gaande te maken.

4°. Dat het onze pligt is, aan Z. M. dezen staat van zaken voor te dragen, en Hoogstdezelve te smeeken, daarop den ernstigsten aandacht te willen vestigen.

En aangezien de aanspraak van den troon, bij de opening van deze zitting, voor zoo verre dit onderwerp betreft, bij ulieder adres van de jongste maand October nog onbeantwoord is gebleven, uit hoofde van de destijds nog niet gedane mededeeling der tot die aanspraak betrekkelijke bijlagen, doe ik aan de Kamer de formele voorslag, om aan den Koning, door een nader adres, haar gevoelen bekend te maken, invoege zij zal vermeenen voor het hare te moeten verklaren over de noodzakelijkheid van zekere beperkingen of van zekere maatregelen, in het belang van den landbouw noodzakelijk geworden, of om ten minste Z. M. eerbiediglijk te verzoeken, dit onderwerp op nieuws in overweging te nemen; en ten einde dit voorstel nader te ontwikkelen, vraag ik het woord tegen den dag, welke het de Kamer behagen zal, voor de behandeling van dit onderwerp, meer bijzonder vast te stellen.

(geteekend) B A R T H E L E M Y.

(Zie verder het Bijvoegsel.)

Vergelijking van den opstand der Grieken *tegen de* Turken, *in de negentiende, met die der* Nederlanders *tegen* Spanje, *in de zestiende eeuw.*

(Vervolg en Slot van no. 39.)

Wanneer wij nu de magt der *beide* strijdende partijen onderling vergelijken, zoo biedt er zich eene treffende overeenkomst aan. De *Spanjaarden* waren meester van een aanzienlijk gedeelte van *Europa*, (behalve hun eigen Koningrijk, nog van *Sicilie*, *Sardinie*, *Napels*, *Milaan*, *Franche Comté* en alle de *Nederlanden*), ja van het beste en schoonste gedeelte van *Amerika*, zoodat men zeide, dat de zon in het gebied des *Katholijken* Konings nooit onderging. De *Turken* zijn even zoo meester van de schoonste gedeelten der oude wereld, van die landen, in welke onze verbeeldingskracht zoo gaarne en zoo dikwijls vertoeft, waar ons geheugen ons de onsterfelijke daden en gewrochten der oude wijzen, dichters en helden en wetgevers voor oogen stelt, die door de gematigde luchtstreek, de heldere zon, den vruchtbaren grond en de gunstige ligging tot zoo veel groots en schoons werden in staat gesteld, *Klein-Azie*, *Syrie*, *Phenicie*, *Egypte*, *Griekenland*, en het door God geliefde plekje gronds, waar *Jeruzalem* en *Bethlehem* stonden. Voeg hier nog den weligen Zuider-oever van den *Donau*, *Mesopotamie* en *Armenie* bij, zoo ziet men, dat *Turkije* vrij naauwkeurig aan het Oostelijk en beste gedeelte des Romeinschen Rijks beantwoordt, terwijl *Spanje*, in plaats van 't geen hetzelve in het Westen tot volkomen zamenhang zijner heerschappij ontbrak, [*Frankrijk* en een gedeelte van *Italie*] *Mexico*, *Peru* en de *Antilles* bezat, en de vroegere goud- en zilvermijnen in deszelfs eigen' boezem, die de ouden zoo roemden, door de geheele zilverbergen in *Zuid-Amerika* en *Nieuw Spanje* rijkelijk vergoed zag. Doch de *inwendige* magt des *Turkschen* Rijks is door eene lange verslapping, door eene vadsige rust, [die echter geenszins met beschaving van hart en verstand gepaard is], ontzettend verminderd bij die vroegere dagen, toen de *Turken* het beste voetvolk van *Europa* en daarbij den onberekenbaren hefboom der godsdienstige dweepzucht bezaten, en onder hunne MOHAMMED's en SOLIMAN's II, voor geheel *Europa* de vreesselijkste vijanden waren. Die van *Spanje* daarentegen was in de zestiende eeuw nog in hare volle kracht. Het *Spaansche* voetvolk was onder eenen ALVA en PARMA verre weg het beste, hetwelk men toen kende. De kracht, door de veldtogten van KAREL V, in *Duitschland*, *Italie*, *Frankrijk* en *Afrika* ontwikkeld, vertoonde zich nog in den beroemden veldslag bij *St. Quentin*, die zelfs *Parijs* in gevaar bragt. De mijnen van *Potosi* en *Mexico*, pas ontgonnen, gaven onnoemelijke schatten. Was FILIPS II al geen groot veldheer, hij was toch een bekwaam staatsman, en onvermoeid in de werkzaamheid van het kabinet. *Spanje* genoot in *Europa* het hoogste aanzien, en de vrees, die

hetzelve verwekte, werd door den verdeelden toestand van *Duitschland*, de partijen, die *Frankrijk* verscheurden, den magteloozen toestand der *Italiaansche* Staten, en de twisten tusschen *Engeland* en *Schotland* nog vermeerderd. Wat scheen dus het lot der opstandelingen tegen zulk eene magt te moeten zijn? Van opstandelingen vooral, die geenszins tot de krijgshaftigste gewesten des Rijks behoorden, maar in twee zee-provincien woonden, en dus meer schippers en visschers, dan soldaten waren. De kracht van hunnen tegenstand moest eene scheepsmagt zijn, want zij bewoonden of eilanden, of zeer doorsnedene gewesten: maar ook de Heer van *Spanje* en de *Indien* had vlooten en zeelieden in overvloed, die hij door zijne *Biscaijers*, of *Cataloniers*, of *Andalusiers*, of zelfs door *Vlamingers* kon laten bemannen, en met welke hij de *Turken* kort te voren bij *Lepante* geslagen had. Wat was daartegen *Holland* en *Zeeland*? Zoo echter deze in zoo vele zeegevechten, (op de Zuiderzee, in de *Zeeuwsche* stroomen) de *Spanjaarden* versloegen en eindelijk hen ook te lande tot den aftogt dwongen, wat moet men dan niet van de *Grieken* verwachten, ook eilandbewoners en geoefende zeelieden, maar tevens soldaten, in kleine strooptogten gehard, tegen over de *Turken*, die buiten de *Grieken* geene zeelieden hebben, en zich in het eerst van den opstand zelfs niet buiten de *Dardanellen* zouden hebben durven wagen, indien niet de *Europesche* gezanten, door eene misdadige schennis der onzijdigheid, hadden toegelaten, dat de *Turken* de *Europeanen*, die onder de bescherming dezer gezanten stonden, presten. (*) Doch op den duur kon dit niet gaan, en van daar de onophoudelijke mistappen, de gedurige nederlagen der *Turken*, die als zeelieden de ongeschikste wezens zijn, die er ergens bestaan. Nog meer. Wanneer men het getal der opgestane *Grieken*, of der zulken, die in het geheim de zaak der opstandelingen begunstigen, en dus in allen gevalle niet als medewerkers der *Turken* kunnen worden beschouwd, tegen over dat hunner vijanden stelt, zoo is de ongelijkheid veel geringer, dan tusschen de opgestane *Nederlanders* en *Spanjaarden*. Al de Staten van Filips waren ten tijde der verovering van den *Brielle*, in diepe rust. De zegepraal bij *Lepante* had zijnen naam in *Europa* groot gemaakt. Slechts twee kleine provincien wagen het, de banieren des opstands te verheffen, twee van de zeventien der *Nederlanden*, en in dezen zijn nog de aanzienlijke steden *Amsterdam* en *Middelburg* op de zijde des vijands. Men mag veilig stellen, wanneer men de toenmalige bevolking van *Holland* en *Zeeland* met de tegenwoordige vergelijkt, dat het getal der zielen (met vrouwen en kinderen) in de opgestane gewesten, geen halve millioen bedragen heeft, terwijl de *Spaansche* monarchie destijds ongetwijfeld meer dan twintig millioenen inwoners telde. En hoe vele geheime aanhangers zal *Spanje* nog niet wel onder die halve millioen hebben gehad? Het is daarentegen onbetwistbaar, dat het getal der *Grieken* in *Europa* dat der *Turken* te boven gaat; dat op de eilanden (met uitzondering van *Creta*) genoegzaam de geheele bevolking uit *Grieken* bestaat, en dat de *Albanezen* of *Arnauten* de beste soldaten des *Turkschen* Rijks, zeer dubbelzinnige vrienden der Porte, en misschien eerlang nuttige Bondgenooten der *Grieken* zijn. In dit opzigt, gelijk in dat der inwendige zwakte des *Turkschen* Rijks, hebben dus de *Grieken* de beste vooruitzigten: veel gunstiger uitzigten, dan onze voorvaderen bij het begin van den tachtigjarigen strijd. Dit zal ons nog meer blijken, wanneer wij de betrekking van *Europa* tot de beide groote gebeurtenissen der zestiende en negentiende eeuwen, en tot de strijdende partijen in oogenschouw nemen.

Een onberekenbaar nadeel heeft de zaak der *Grieken* daarin, dat er geen enkel groot man aan hun hoofd staat, bekend in *Europa*, en door geslacht- of [illegible] of beroemden naam of andere betrekking [illegible] of Vorstelijk huis in betrekking staande. Dit geluk genoot *Nederland* in den grooten Willem I, van het aloude *Nassausche* huis, hetwelk aan *Duitschland* vroeger een' Keizer gegeven had, in *Nederland* niet alleen, maar ook in *Frankryk* dierbaar aan alle Protestanten, wier beschermer hij was, en in dit opzigt, ook belangrijk voor Elizabeth van *Engeland*, wien de *Oostenrijksche* Keizers ontzagen en eerden, als gunsteling en vriend van Karel V, hunnen broeder en oom, wien *Spanje* zelve vreesde; eenen staatsman, zoo als weinige eeuwen, weinige volken, dien opgeleverd hebben; in wien de zaak des opstands een middelpunt verkreeg, hetwelk die der *Grieken* niet bezit, en hetwelk de *Europeaan*, die haar met geestdrift huldigt, met leedwezen vergeefs daarin zoekt. Ware een Lumeij, zelfs een Aldegonde en de Rijk in 1572 aan het hoofd des opstands gebleven, *Holland* en *Zeeland*, veracht en verlaten door hunne naburen en natuurlijke bondgenooten, de overige gewesten, hadden onfeilbaar moeten bezwijken. Nu wist vader Willem van den dood van Requesens uitnemend partij te trekken, om bijkans al de *Nederlanden* door de *Gentsche* bevrediging te vereenigen, een meesterstuk van staatkunde, hetwelk den eindelijken uitslag des worstelstrijds verzekerde. Na zijnen dood toch wilde noch *Engeland*, noch *Frankryk*, de bescherming des lands zelfs voor de souvereiniteit op zich nemen; doch reeds was de Staat gevestigd, en sterker, dan hij zelf durfde gelooven. Zulk eenen man missen de *Grieken*. Geen Alexander, noch Demetrius IJpsilanti, geen Colocotroni, noch Maurocordato, — laat staan Odijsseus of Pietro Beij, — is daarmede te vergelijken. En natuurlijk moet dit gemis aan bekwame hoofden, de daarvan onafscheidelijke verdeeldheid, verlamming der eenheid vereischende maatregelen en gebrek aan staatkundig beleid, niet alleen hoogst nadeelig werken op den aanval tegen den gemeenen vijand, en de maatregelen ter verdediging, maar ook vooral op het vertrouwen, hetwelk de *Grieksche* omwenteling aan de Koningen en Keizers van *Europa* kan inboezemen. Indien een man als onze Willem I aan het roer stond, hoe geheel anders zou dan de houding van *Engeland*, van *Oostenryk* niet zijn! Zulk een man, met de noodige kracht, het vereischte aanzien, een genoegzaam doorluchtige afkomst voorzien, om alle partijen in ontzag te houden, en zich als *Dictator*, [of onder welken naam ook] door alle *Grieken* te doen eerbiedigen, zou de vrees zeer doen verminderen, dat *Rusland* van de verdeeldheden der natie gebruik zou maken, om dat land te vermeesteren. En juist deze vrees is het, die de handen der Grooten gebonden heeft, dat zij niet toeschoten om het oudste volk, het eerste Christenvolk, het eerste beschaafde volk in *Europa* uit de klaauwen der verachtelijkste, wreedste en tevens lafhartigste onderdrukkers te redden. Of wil men deze misdadige laauwheid — zij was somtijds meer, zij was stellige onderstand, aan de *Turken* betoond, — aan vrees voor *Jacobynsche* en *Demagogische* beginselen toeschrijven? — een groot man, in staat om alle volksbewegingen te dempen, tot Monarch als geboren, en tevens, volgens de algemeene vooroordeelen, daartoe door zijne geboorte geregtigd, zou de beste waarborg tegen dergelijke volksberoerte verschaffen. Van deze zijde heeft dus de *Nederlandsche* opstand zeer veel vooruit. Doch zien wij nu ook, dat het verfoeijelijke *Fransche* hof met Filips in het geheim een *heilig verbond* had gesloten, tot uitroeijing der ketterij, en onderlinge waarborging hunner landen tegen dezelve; dat het daaraan in de bekende *St. Bartelsnacht* zeer getrouwelijk gestand deed, — dat Elizabeth van *Engeland*, door vrees aan den eenen, door hooge denkbeelden van de regten der Vorsten op hunne onderdanen, aan den anderen kant, in het eerst zeer afkeerig was van onzen opstand, — dat *Duitschland*, aan onbepaalde, en meerendeels Roomsche Vorsten ondergeschikt, ook weinig genegenheid moest betoonen tot hulp van twee gewesten, die niet eens onmiddelijk aan hetzelve grensden, — dat andere Noordsche Protestantsche Staten, door allerlei oorzaken, van hulpbetoon werden weerhouden, dan zal men moeten erkennen, dat de stappen, door vader Willem tot het bekomen van buitenlandschen onderstand gedaan, *in den beginne* niet minder vruchteloos moesten zijn, dan de herhaalde smeekbeden om hulp van den Griekschen senaat aan *Europa*. Het is waar, ook hier is een *heilig verbond* gesloten, om alle verbeteringen in den toestand der volken, alle pogingen tot herstel van derzelver grieven, te weeren; doch de volken zijn niet meer in de zestiende eeuw. Men kan niet meer in den volsten zin zeggen: *Quand un Roi veut le crime, il est trop obéi.*

Al moge dan nu ook geen man als Willem I aan de spits der vrije *Grieken* zijn, de *volken* zijn het daarom nog met de Vorsten niet eens, om die ongelukkigen aan hun eigen lot over te laten! Hunne edele zaak, hunne grootsche heldendaden slepen hen weg; en moge dan ook het Heilige Verbond het verlaten en afkeuren, een gedienstige *Oostenryksche Opmerker* hen lasteren, — het hart aller edeler jongelingen in *Europa* klopte voor hen: en ging een sir F. Sidneij, de bloem der *Britsche* jongelingschap, met andere edelen van zijnen landaard, hun bloed voor *Neêrlands* vrijheid storten, dit voorbeeld is ook door den zoon van lord Gordon en door lord Bijron gevolgd, die ook hunne schatten voor de *Grieken* veil hebben. Al meer en meer wordt de geestdrift der *Europeanen* opgewekt, vooral nu zij zien, dat het geen kort flikkerend stroovuur, maar een gloed is, uit het diepst des boezems opgeweld, die, even als onze vaderen, de vertrapte *Grieken* tot heldendaden genoopt heeft, welke zelfs hunner voorouderen niet onwaardig zijn. De opoffering van Marcus Bozzaris, reeds door een' onzer vaderlandsche dichters, den heer van 's Gravenweert, bezongen, en het stoute waagstuk der jongelingen bij *Chio*, die den brand in het *Turksch* admiraalschip staken, doet reeds eene veerkracht bespeuren, die *Europa* tot bewondering noopt: zelfs de Vorsten schamen zich, tegen eene zoo edele zaak ook met de pen den oorlog te voeren, en wie weet, of de dood *en* van Castlereagh [Londonderrij] en van Maitland, beide gezworen vijanden der *Grieken*, niet in de hand der Voorzienigheid den weg zal banen tot eene meer onbelemmerde deelneming van *Europa*, gelijk die van Requesens aan *Neêrland* hulp uit *Engeland* en *Frankryk* verschafte.

Wat eindelijk het *doel* der *Grieken* en *Nederlanders* betreft, beide wilden geene *theoretische* nieuwigheden invoeren; integendeel de eerste hebben zich nog slechts *bij voorraad* eene staatsregeling gegeven, de *vorm* schijnt hun onverschillig te zijn, en zij zouden gaarne uit de handen van *Europa* eene staatsregeling of eenen Monarch ontvangen, wanneer *Europa* hun tevens in de afschudding van het juk, en de verdrijving hunner vijanden uit dat werelddeel tot hulp wilde zijn. *Nederland* was zoo onverschillig omtrent staatkundige bespiegelingen, dat het zich twee eeuwen lang met oude, zeer onvolmaakte instellingen, door de *Unie* van *Utrecht* bekrachtigd, heeft vergenoegd. *Burgerlijke vrijheid* was het doel van den strijd onzer vaderen, zij hebben het roemvol bereikt. Alle kansen zijn voor dezelfde uitkomst door de *Hellenen*. De God der Heirscharen en hunne regtvaardige zaak is met hen!

(*) *Raffanell, I. D. bl. 93.*

Aankomst en vertrek van Schepen.

Den 13 dezer is te Lubau gearriveert: kapit. *R. H. Bok*, met het schip *de Vrouw Engelina*, komende van Lissabon; den 22sten te Antwerpen: kapit. *B. H. Pot*, met het schip *de Zeelust*; den 23sten te Dordrecht: kapit. *H. E. de Jonge*, met het schip *Nepthunus*. Den 22sten is van Antwerpen vertrokken: kapit. *H. W. de Groot*, met het schip *de Goede Hoop*, naar Liverpool; den 24sten van de Zoltkamp: kapit. *B. H. Plukker*, met het schip *de Juffer Anna Luppina*, op avontuur.

130ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.
VIERDE KLASSE. IIde *Lijst.*

No. 31955, prijs van *f* 1000. | No. 2635, prem. van *f* 5000.

*** TOONEEL-BERIGT.
SCHOUWBURG bij de POELE-POORT.

HEDEN AVOND (*op aanhoudend verzoek van verscheidene Kunstminnaren*), eene derde Representatie van: DE PAGIESTREKEN, groot beroemd Blijspel, in vijf bedrijven, door wijlen den *Baron* A. von Kotzebue. Na hetzelve: DE VERMOMDE GELIEVEN, Blijspel met *Zang*, in één bedrijf. —— Op MORGEN AVOND (*tot zekere en finale sluiting van het Tooneel*): HET MILITAIR AREST, of DE DRIE GEVANGENEN, vrij gevolgd naar het Fransch van Emmanuel Dupatij, Blijspel, in vijf bedrijven. Na hetzelve: FLORIAN, of DE STEENGROEFWERKERS, Blijspel met *Zang*, in één bedrijf. Tusschen beide zal men, met een DICHTSTUK, afscheid van het geëerde publiek nemen.

W. WEDDELOOPER,
Tooneel-Directeur.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- en STERFBERIGTEN.

*** Heden verloste van eene DOCHTER J. M. C. Klumpf, geliefde Echtgenoote van

Groningen
den 27 Mei 1824. R. GENIETS.

*** Getrouwd:

JACOB ANTHOON EBERWEIN
en
Groningen
den 26 Mei 1824. JETJE van den BOS.

*** Heden overleed mijne geliefde Echtgenoote ETJÉ WILLEMS BROUWER, in den ouderdom van cirka 28 jaren, na eene genoegelijke doch korte vereeniging van bijna één jaar, mij nalatende één Zoontje. Hoe smartelijk mij dit verlies ook treft, wensch ik hier in te berusten.

Delfzijl
den 20 Mei 1824. D. G. KRAMER.

*** Het ZOONTJE, over welks geboorte wij ons den 15 dezer mogten verblijden, is dezen morgen overleden.

Amsterdam
den 20 Mei 1824.
Wm. VISSERING.
DEBORA VISSERING,
geboren MENALDA.

*** Heden morgen overleed, aan eene borstziekte, mijne geliefde Echtgenoote MARIA DOROTHEA LOUISA SCHRÖEDER, in den ouderdom van tweeen-dertig jaren, mij nalatende vier Kinderen, waar van de oudste maar negen jaren heeft bereikt.

Boxum
den 21 Mei 1824.
C. A. KUIPERS,
Predikant.

*** Heden overleed onze hartelijk geliefde Moeder, Mejufvrouw ANNA CLARA CARSTEN, Weduwe van den Heer L. Vos, in leven *Predikant* te *Zuidlaren*, in den ouderdom van ruim zeven-en-zeventig jaren.

Groningen
den 27 Mei 1824.
H. NIENHUIS.
A. M. J. NIENHUIS,
geb. VOS.

*** De HOUDERS der BANK van LEENING, te *GRONINGEN*, adverteren, dat alle PANDEN, zoo bij hun, in de maanden Februarij, Maart en April 1823, zijn *Verzet*, en geteekend met de letters *D*, *E* en *F*, zullen moeten worden Afgerent of Gelost, en wel letter D van den 24 tot en met den 28 Mei, letter E van den 31 Mei tot den 4 Junij, en letter F van den 7 tot en met den 11 Junij; zullende, bij gebreke van dien, anders *finaal* Verkocht worden.

*** FINALE VERKOOPING.

Op MAANDAG den 31 Mei 1824 en volgende dagen, telkens des namiddags (precies) van 2 tot 4 en des avonds van 5 tot 8 uren (om de veelheid der porcelen), gedenkt de Koopman JACOB ZANINO (voor het vertrek naar elders), ten overstaan van de ASSOCIATIE van Heeren *NOTARISSEN*, te *Groningen*, ten huize van den Kastelein D. van den Berg, te *Helpman*, publiek Uitteverkoopen: alle derzelver nog voorhanden zijnde *WINKELGOEDEREN*, bestaande in een aanzienlijk assortement *MODEWAREN*, *GALANTERIJEN* en *BIJOUTERIEN*, als: MERINOS en MADRAS OMSLAGDOEKEN, geborduurde TULE en andere SJALLEN, VOILES, RANDEN om DOEKEN, geborduurde DAMES KLEEDJES en DOEKEN, NETELDOEKEN en GAZEN FESTONS, eene fraaije partij WITTE en ZWARTE BRABANDSCHE KANTEN, ZIJDEN LINTEN, FRANSCHE BAPTISTEN, MANS en VROUWEN ZIJDEN KOUSEN en HANDSCHOENEN, ZIJDEN en andere VESTEN, CIRCASSINS, GALONNEN, GOUDEN RINGEN met fijne en andere STEENEN, MEDAILLONS, COLJÉ'S, OORHANGERS, differente kleine ZILVEREN VOORWERPEN, een ZILVEREN DEGEN, en veel meer andere Artikels van dien aart, welke als dan te voorschijn zullen worden gebragt.

*** VERKOOPING van BOEKEN, ENZ.

Door toeval, zullen de Boekverkoopers A. HAZELHOFF en J. J. DOESBURG, op Maandag den 31 Mei 1824, des namiddags van 2 tot 4 en des avonds van 6 tot 8 uren, in het *Reventer* van 't *Burger Weeshuis*, door een bevoegd BEAMBTE, publiek doen Verkoopen: eene fraaije verzameling van BOEKEN, in onderscheiden Talen en Wetenschappen; SCHILDERIJEN, met Lijsten en Glazen; RARITEITEN, enz. Alles is te bezien op den dag van Verkoop, des morgens van 9 tot 12 uren. De Catalogus is op *heden* bij bovengenoemden te bekomen.

*** Mr. M. van der Tuuk, Notaris, zal, op Woensdag den 2 Junij aanstaande, des morgens te 10 uren, ten verzoeke en ten huize van R. R. ENGELSMAN, Jr., te *Veendam*, publiek, onder Houtkoopers, Veilen: twee Ladingen Maats en Bovenmaats BALKEN, van 30 tot 75 palm, een groote partij JUFFERS, als mede SPIEREN, van onderscheidene lengten; alles nieuws van *Krageroë* aangevoerd.

*** De ondergeteekende, de *AFFAIRE* van KOEK- en BANKETBAKKEN van zijnen Vader overgenomen hebbende, recommandeert zich vriendelijk, belovende eene prompte en civiele behandeling.

J. A. EBERWEIN.

*** De *Voerman* HINDERK KAMERLING maakt aan het geëerde publiek bekend, dat hij VERHUISD is van het Boterdiep naar de NIEUWE-WEG, lett. P, no. 450, recommandeert zich tot bovengenoemde zijne *AFFAIRE* in de gunst en recommandatie van alle Heeren en Burgers, belovende eene prompte en civiele bediening.

*** Bij de *gekwalificeerde Kollecteurs* S. J. van Coevorden en Zoon, aan de Vischmarkt, te *Groningen*, zijn, naar *Prijs-Courant*, te bekomen: HEELE en GEDEELTENS van KOOPLOTEN, voor ALLE KLASSEN der 130ste *KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ*; als mede in HUUR, voor de VIJFDE KLASSE, die op Dingsdag den 8 Junij 1824 zal beginnen te Trekken: een Heel Lot voor *f* 20 — 00, Half *f* 10 — 00, Kwart *f* 5 — 00 en een Achtste *f* 2 — 50; wordende ten hunnen Kantore gehouden GENERAAL CONTRABOEK van de geheele Loterij.

De *Verwisseling* moet *voor* of uiterlijk *op* Vrijdag den 4 Junij geschieden.

Groningen *De gekwalificeerde Kollecteurs:*
den 26 Mei 1824. S. J. van COEVORDEN en ZOON.

*** Iemand, ÉÉN of TWEE PAARDEN, tot eene zeer matige Prijs en na bij de Stad, in de WEIDE willende Uitbesteden, vervoege zich ten eersten bij den Kastelein H. de Vries, in *het Oude Tijger Paard*, voor de Ebbinge-poort.

*** Bij J. Oomkens zal Zaturdag worden uitgegeven: AKADEMISCHE LEERREDE, ter gedachtenis van wijlen den *Hoogleeraar* HERMAN MUNTINGHE, uitgesproken den *2 van Bloeimaand* 1824, door A. IJPEIJ.

*** De ROMEINSCHE GESCHIEDENISSEN, door den Wel Eerwaarden Heer M. STUART beschreven, van den jare 1792 tot 1810, in 30 Boekdeelen uitgegeven, zijn niet meer dan op Boekverkoopingen te bekomen, en worden, blijkens derzelver toenemenden prijs, aanhoudend gezocht, maar tevens min verkrijgbaar voor het algemeen, wegens de aanzienlijke som, voor dit Werk op eenmaal uit te betalen.

De Gebroeders van Cleef, te *'s Gravenhage* en te *Amsterdam*, en W. van Bergen en Comp., te *Breda*, thans eigenaars van het Kopijregt dezes Werks, zijn, met overleg van den Schrijver, te rade geworden, eenen nieuwen druk daar van te vervaardigen, en wel in klein octavo formaat, welke de 30 Deelen, zoo als die thans bestaan, in een twintigtal Deeltjes, van ongeveer 27 vellen druks ieder, zal kunnen bevatten; zonder in klockheid en duidelijkheid van letter te lijden.

Daar deze herdruk ten oogmerk heeft, de algemeene verkrijgbaarheid van dit, tot heden klassiek gebleven en voor de opvoeding zelfs geliefd geworden, Werk, zal deze uitgaaf geschieden, zonder bijvoeging van kaarten en platen, tegen den prijs van *f* 1 — 80 per Deel, terwijl voor het eerste Deel een nieuw welgelijkend Portret van den Schrijver, door eene bekwame hand gegraveerd, *gratis* zal afgeleverd worden: en om eenigzins zeker te zijn, wegens het aantal der te drukken exemplaren, zal deze herdruk bij inteekening geschieden, welke na de uitgave des eersten Deels, welke spoedig zal plaats hebben, dewijl hetzelve reeds ter perse is, zonder eenig uitstel gesloten zal zijn, en alsdan ieder Deel tot *f* 2 — 40 verkrijgbaar blijven.

Indien deze onderneming een gewenscht aantal inteekenaren bekomt, dan zullen de uitgevers, bij wijze van Atlas, de Kaarten doen volgen, welke bij de eerste uitgave gegeven zijn.

De verandering van spelling, naar de aangenomene van SIEGENBEEK, zal onder het oog van den Schrijver zelven geschieden, die zich gelukkig noemt, van geene verandering hoegenaamd in zijne beoordeelingen van personen of zaken noodig te hebben gevonden.

PRIJS-COURANT der EFFECTEN, *op de Beurs te* Amsterdam, *den* 25 *Mei.*

Werkel.Sch.$2\frac{1}{2}$ pc. $59\frac{1}{4}$ à $60\frac{1}{2}$	Weener Obl. 4 pc. 77 à $77\frac{3}{4}$	Ween.Bank-act. *f* 1380 à 1391
Rest. uitg. Sch. . $1\frac{7}{16}$ à $1\frac{9}{16}$	Certif. dito, $2\frac{1}{2}$ — $51\frac{1}{4}$ à $51\frac{3}{4}$	Aand. *Rots.* 100fl.- 174 à 176
Kansbilletten . *f* $53\frac{1}{2}$ à 55	Obl. Metal. $2\frac{1}{2}$ — à	Dito, . . 250fl.- 394 à 396
Amort.Sijnd. $4\frac{1}{2}$ — à	Dito, —— 5 — $91\frac{3}{4}$ à 92	Nap.Fonds., 5 pc. $85\frac{3}{4}$ à $86\frac{1}{4}$
Schuldbek. v.	Obl.Sp.1805, $5\frac{1}{2}$ — $53\frac{1}{2}$ à $54\frac{1}{2}$	Id. in Napels, 5 — $87\frac{1}{2}$ à 88
'tSijnd.1823, $4\frac{1}{2}$ pc. $99\frac{1}{4}$ à $99\frac{3}{4}$	Dito, 1821, $5\frac{1}{2}$ — $22\frac{1}{4}$ à 23	Fr.Fonds.op
Dito Loten, 5 — $64\frac{3}{4}$ à $66\frac{3}{4}$	N.Leen.1820, 5 — à	de Resc. 5 — $106\frac{1}{2}$ à $106\frac{3}{4}$
Oblig. Rusl. 5 — 103 à $103\frac{1}{2}$	Id. à l. 255. Id. 5 — à	Pr.Ob.Lond. 5 — $105\frac{3}{4}$ à $106\frac{1}{2}$
Russ.Inschr. 6 — 53 à $53\frac{3}{4}$	Lot. v. dito, 5 — à	Id. 2e Leen. 5 — à
Weener Obl. 5 — $87\frac{3}{4}$ à $88\frac{1}{2}$	Spaans. Coup. *f* à	Handel-Societ — $101\frac{1}{4}$ à $102\frac{1}{2}$

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S. HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat, lett. K, no. 5. Met *autorisatie*.

BIJVOEGSEL, behoorende tot de GRONINGER COURANT,

van *VRIJDAG den* 28 *Mei* 1824. No. 43.

ONTWIKKELING *der Gronden van het Voorstel van den heer* Barthelemij, *betrekkelijk den Graanhandel.*

Het resultaat van de onbepaalde handels-vrijheid is ontwijfelbaar dat van ons beurteling de ogste en de laagste prijzen van Europa te geven.

Ik zoude ér niet aan gedacht hebben dit voorstel in de bijzonderheden te ontwikkelen en te ven, ware ik niet daartoe opgewekt door de ongeloofelijke pogingen welke men te werk geld heeft om eene waarheid te verduisteren, welke van zelve blijkbaar volgde uit onze ligng en de natuurlijke orde der zaken.

In de daad is ons Koningrijk eene vereeniging van landbouwende en niet landbouwende gesten.

Het gezamenlijk bedrag der veldvruchten is over het algemeen toereikend voor de behoeften r consumtie van het Koningrijk, des echter dat men welligt moge betwijfelen, of onze rogteelt genoegzaam zij voor het verbazende vertier in onze branderijen en brouwerijen.

Het is eene erkende waarheid dat overigens in voordeelige jaren de oogst een te veel oplert, geschikt voor den uitvoer of om te dienen bij min voordeelige jaren.

Van daar dat wij des noods ons buiten den vreemdeling kunnen redden.

Vergelijken wij dezen Rijks toestand uit het oogpunt van onze betrekkingen tot onze nabun, dan zien wij dat Frankrijk nooit genoeg gehad heeft voor zijne eigene consumtie. Engeland heeft somtijds in hetzelfde geval verkeerd.

Volgens de thans in die beide Koningrijken en de westwaarts gelegene landen bestaande wetving, zal onze handel slechts zelden gelegenheid hebben derwaarts uit te voeren.

Onze verhouding tot bijna al de noordsche Staten is geheel het tegenovergestelde, daarheen unnen wij nimmer aan invoer denken; zij leveren meer op dan ons land en met minder kosn; het noorden kan ons altijd van zijnen voorraad voorzien en de prijzen bij aanhoudendheid kken.

In het oosten leveren de aan de Zwarte Zee gelegene landen nog veel meer op dan Polen. In 20 voerde men uit Odessa de tarwe te Marseille aan voor vijf à zes franken per Nederl. mud.

Alle deze landen, wier producten met minder kosten bezwaard zijn, meer opleveren en van tere hoedanigheid zijn dan de onze, zijn tegenwoordig onder het zeer werkzame en zaakkunge Russisch gouvernement.

Men voege hierbij dat in de vorige eeuw Polen ten prooi was aan de regeringloosheid en den rwoestenden geesel van burger-oorlogen; dat de landen in den omtrek van de Zwarte Zee, est daar henen lagen onder de handen der Tartaren, en dat dus onze betrekkelijke ligging n die zijde groote verandering heeft ondergaan.

Uit dat alles vermag men te besluiten dat in het vervolg er eene gestadige overhelling tot en ophoudelijke stroom van aanvoer uit die zoo veel opleverende landen naar het westen van ropa zal plaats grijpen.

In dezen toestand van zaken, leert ons het gezond verstand oogenschijnlijk, dat in gevalle n schaarschheid in het westelijke gedeelte van Europa, alle havens voor den invoer zullen orden opengesteld, en dat wij de hoogste prijs hier te lande zullen hebben, de kosten van het nsport daarboven in aanmerking genomen.

Men zal toch wel gereedelijk toestemmen, dat de speculanten het eerst kennis dragen van de komende behoeften waarin moet worden voorzien, dat zij hunne aankoopen in ons eigen nd beginnen voor de eerste rijzing, en dat zij weldra eerst hetgeen wij kunnen missen en arna een gedeelte van hetgeen wij voor ons zelve behoeven, hebben uitgeput; dat als men erdoor de eerste rijzing in den prijs en de eerste meerdere vraag naar de levensmiddelen op ze markten bemerkt, dat wij zelve aanvoer beginnen noodig te hebben, het noorden reeds is kker gemaakt, en dan niet meer bij magte zijn, om den te ligtzinnig verkochten eigenen orraad, anders aan te vullen dan tegen den algemeenen marktprijs van Europa.

De handel zoude indedaad weinig deszelfs ware belangen toonen te kennen, indien zij ons r voor *tien* verkocht, hetgeen haar elders *elf* of *twaalf* kan opbrengen.

Dit is hetgeen geschied is in 1817 en altijd in gelijke omstandigheden zal gebeuren.

Wil men een allezins afdoend bewijs van dergelijk resultaat in de vorige eeuw! wel nu! hier hetzelve:

De zuidelijke provincien waren destijds onder het Oostenrijksch gouvernement, hetgeen geeuitvoer in tijden van schaarschheid toeliet.

In de noordelijke provinciën daarentegen oefende het stelsel van onbepaalde handelsvrijheid nen eigenaardigen invloed uit.

Als jaren van schaarschheid kenmerkten zich 1709 en 1740. De gecombineerde marktprijn van 1709 en 1710 waren te Amsterdam (voor de tarwe) *f* 10-06 en te Brussel *f* 7-92, die n 1740 en 1741 te Amsterdam *f* 10-03, te Brussel *f* 6-89.

Dat het onderscheid dezer hooge marktprijzen niet sterker was in 1709 en 1710, moet zonr twijfel toegeschreven worden aan den staat van oorlog met Frankrijk, op dat tijdstip een nderpaal opleverende voor den afvoer derwaarts, welke anderzins natuurlijk door den koopndel zoude zijn bewerkstelligd.

Overigens is het bewezen door de staten bij den Raad van State overgelegd, dat wij in jaren n schaarschheid uitvoeren en in jaren van overvloed invoeren, hetgeen mijns achtens alleen noeg is om het verschilstuk op te lossen.

Eene andere reden waarom, dat wij in gevalle van overvloed de laagste prijs van Europa eten hebben, is deze: dat ten gevolge der wetgeving van onze naburen allé westelijke havens dit geval voor onzen invoer zijn gesloten en voor den uitvoer open; dat wij alsdan alleen geel den overvloed van Europa ontvangen, om dezelve op onze markten met ons eigen te veel doen mededingen.

In één woord, wanneer men op dit eigen oogenblik al de marktprijzen van Europa vergekt, zal men zien, dat de onze op den laagsten stand zijn gedaald, op den graanprijs van Pon namelijk, de kosten van vervoer uitgenomen.

Deze waarheid heeft men door vergelijkingen willen verbloemen, maar men heeft zich zonling in zijne berekening bedrogen.

De Voorzitter der door Zijne Majesteit benoemde commissie, belast met het onderzoek der rzaken van den lagen stand der prijzen van onze levensmiddelen, heeft in zijn bijzonder verg getracht te bewijzen, dat de onbepaalde vrijheid van handel ten gevolge had verhooging n de prijzen ten voordeele van den landbouw.

Allen die zijne berekening de hunne hebben gemaakt, hebben ook dit zijn dwaalbegrip gegd, 't welk eenen noodlottigen invloed schijnt te hebben uitgeoefend.

De Voorzitter der Commissie heeft twee wegen van bewerking ingeslagen om zijn doel te eiken.

Aan de eene zijde heeft hij nagegaan, welke de gemiddelde graanprijs geweest is, gedurende jaren der jongst verloopen eeuw, op de Amsterdamsche markt, waar de handelsvrijheid rschte; en op de markt van Leuven, aan maatregelen van handelsbeperking onderworpen; welke vergelijking bij hem de slotsom is geweest deze, dat de hoogste prijs te Amsterdam erkregen, en wel met een onderscheid van 89 cents.

Trouwens volgens zijne berekening, was op die markt de middelprijs der tarwe per Nederdsche mud, 6 guldens 2 cents, en op de markt te Leuven, slechts 5 guldens 13 cents

Bij deze operatie heeft hij den marktprijs van Amsterdam, over vier tijdstippen genomen, en t die van Leuven betreft, zich geregeld naar eenen staat van marktprijs, welke de stads reing aan den stedelijken secretaris heeft doen opmaken, uit de registers van marktprijzen aar voorhanden.

Men heeft echter hierbij geheel uit het oog verloren, dat deze registers van marktprijzen nszins den middelbaren marktprijs over een geheel jaar te Leuven aanduiden; neen, maar en die der markten van eene enkele bepaalde maand in het jaar, en dat wel over een tijdp, waarop de grootste toevoer ter markt plaats grijpt, namelijk van het eind van December, het eind van Januarij; tijdperk waarin van tienmaal, negenmaal de laagste prijs van het r valt, en geenszins de middelbare prijs over geheel het jaar.

Die staten van marktprijzen wierden opgemaakt en worden het nog op den huidigen dag de voorname steden Brussel en Leuven, om den afkoop te regelen der in natura verschulde bezwaren uit vaste goederen uitgaande.

Op grond van de gewone bevoorregting van den debiteur, had men voorbedachtelijk dat stip van het jaar gekozen, welke hem het voordeeligste was, gelijk blijken kan uit de cosmen van Brussel, tweede deel, pag.

Ik heb daarom dan ook vermeend, het onderscheid te moeten nagaan, het welk ontstaat uit opmaken der middelbare prijs, naar de marktberigten van geheel het jaar, of naar die van maand Januarij en het laatst van December, en ik heb bevonden, bij voorbeeld: over 1823, t de berekening over al de marktdagen van het jaar, 1 gulden 41 cents meer oplevert, ten wijze waarvan ik hiernevens de verklaring van het met dit werk belaste bureau der stedelijke ering van Brussel, overleg.

Men moet echter regtvaardig zijn. Indien groote duurte, bij toeval in de maand Januarij in-l, zoude men een tegenovergesteld resultaat bekomen: maar hoezeer dit ongemeen zeldm is, heb ik echter eene berekening willen beproeven, over een tiental jaren, waarvan ik opgaven konde magtig worden. Ik erken dat het alzoo gevonden gewoon onderscheid niet geweest 1 gulden 41 cents, maar dat ik hetzelve gevonden heb een tiende meer. Deze bevinng alleen is genoegzaam, om geheel dat gewaand verschil van hoogeren marktprijs te Amrdam te doen vervallen, waarvan Mijn Heer de President op zulk eene zonderlinge wijze h bediend heeft, bij zijne vergelijking tusschen de marktprijzen over 85 jaren te Amsterdam op de markt te Leuven.

Ik heb mij bediend van de marktprijzen te Brussel, welke met die van Leuven geen noemenswaardig verschil opleveren, om welke eerstgemelden te vinden, ik behalve hetgeen in de costumen van Brussel gedrukt is tot 1760 de archieven voor mij liggen had, welke de origineie staten bevatten.

Ik heb mij echter hiertoe niet alleen bepaald, neen! ik heb onderzocht welke de kwaliteit was van het gedurende die 85 jaren op de markten van Amsterdam en Leuven verkocht graan; en, na volgens de hiervoren gemaakte aanmerking dier prijzen gelijk gemaakt te hebben in nominale waarde, ben ik op de gedachte gekomen, dat, als men op een van die markten voor dezelfde nominale waarde, waar gaf van twintig ten honderd betere kwaliteit, men veilig het er voor houden konde, dat op die markt de prijs twintig ten honderd lager was dan op de andere.

Nu moest men in aanmerking nemen, dat op de markt van Leuven in de 85 jaren van de laatstverloopene eeuw geene andere dan *Brabandsche* tarwe verkocht is; en, wat heeft men in dat zelfde tijdperk op de Amsterdammer markt verkocht?

Ongetwijfeld voor het grootste gedeelte hetgeen er nog heden ten dage geveild wordt, namelijk allerlei tarwesoorten van het noorden en die van Zeeland, verre beter van kwaliteit dan die van Braband, waarvan wij ons overtuigen kunnen door het eerste marktberigt het beste van den dag, waarop van alles per last den prijs wordt opgegeven, onder aanwijzing van den oorsprong; — en in welke marktberigten Gijl. vinden zult, dat als gelijk bij voorbeeld, op de markt van den 31sten Maart ll. te................, de prijs van een last Brabandsche tarwe is *f* 160-00, eerste kwaliteit, die van een last Poolsche tarwe, is *f* 225-00; dat de 2de kwaliteit Brabandsche zijnde, *f* 145-00, de 2de Poolsche *f* 170-00, dus de beide kwaliteiten dooreen genomen, een gemiddeld verschil van *f* 45-00 per last of *f* 1-50 per Nederlandsch mud.

De andere tarwesoorten van het noorden, zoo als de Koningsberger, Rostokker, ja zelfs die van den Rijn, zijn mede meer en minder hooger in prijs, dan de Brabandsche op dezelfde markten.

Het is de gebruiker die in de consumptie het meer en minder opleverende der soorten heeft leeren kennen, en daarna de verschillende maatstaf van prijzen bepaalde.

Groningen is de eenigste provincie, welke mindere kwaliteiten schijnt op te leveren, hare oogst heeft ongetwijfeld weinig van belang ter markt van Amsterdam aangebragt, naar gelang van het geheel gerekend, gedurende de 85 jaren der vorige eeuw.

Zeeland is eigenlijk die provincie welke iets kan hebben in de schaal gelegd tegen de noordsche producten, maar hare kwaliteiten zijn daarom ook voortreffelijker dan die van Braband; waarom dan ook op de markberigten, als de Brabandsche tarwe genoteerd wordt op *f* 145-00 à *f* 160-00, de Zeeuwsche wordt uitgetrokken op *f* 150-00 à *f* 195-00.

In één woord, alles te zamen genomen, wanneer men den arbeid van Mijnheer de President der Commissie voortzet, zoo als hij had kunnen doen, vindt men juist het tegendeel van hetgeen hij zich voorgesteld heeft bewezen te hebben, en treedt in de natuurlijke orde der zaken terug

Die natuurlijke orde is, dat in tijd van schaarschheid, als men overal henen kan uitvoeren, de prijzen van de vrije markt, die van den hoogsten bieder worden, gelijk wij gezien hebben, in het tijdstip van 1709 en 1740. Maar daar dergelijke jaren zeer zeldzaam zijn en er meermalen in ééne eeuw lagere dan hoogere prijzen zijn, moet men noodwendig op een gegeven groot getal jaren op eene vrije markt de prijzen eerder laag dan hoog vinden.

Voegt men hierbij dat de noordsche producten met mindere kosten zijn bezwaard dan die van Braband, en dat het voornamelijk die noordsche producten zijn welke de Amsterdammer markt hebben voorzien in de 85 jaren, is het natuurlijk dat het resultaat der bekende daadzaken met van voren opgemaakte raming overeenkomt, en dat gevolglijk de vrijheid van den handel op de markt van Amsterdam in de vorige eeuw gestrekt heeft, gerekend over een groot aantal jaren, om er de prijzen lager te houden dan op de markt van Leuven, alwaar den handel aan beperkingen was onderworpen door het Oostenrijksch Gouvernement.

De nominale waarde, door onze voorafgegane observatie ongeveer op de beide markten zijnde gelijkvormig gesteld, blijkt echter nog altijd den prijs lager geweest te zijn te Amsterdam dan te Leuven, over de beste aldaar verkochte kwaliteiten.

Dan het is niet alleen in dit hoofdpunt dat Mijnheer de President der Commissie zich bedrogen heeft.

De gewone loop van zaken brengt ook mede, dat geheel de overtollige oogst van Europa zich op onze markten ophoopende, onze prijzen lager moesten vallen dan die van Frankrijk, hetwelk van niemand eenigen aanvoer ontvangt, ten zij welligt van onze zijde heimelijk.

En echter, kunt gij het geloven Mijne Heeren! heeft de President der Commissie het zoo verre gebragt om het tegendeel te bewijzen. — Hij heeft te dien einde de markten van Brugge, Namen en Luxemburg, als het ware ineen gesmolten en op den midden evenredigen prijs eene vergelijking gemaakt met die der markten van Lotharingen en der Ardennes, waaruit hij gevonden heeft dat onze prijzen hooger waren dan die van Frankrijk.

Die resultaten, welke men als een ontdekt geheim heeft opgegeven, waren moeijelijk te bekomen; doch men heeft alle regelen van vergelijking verwaarloosd.

Vooreerst toch zijn onze granen van betere kwaliteit dan die van Frankrijk; men vrage dit slechts aan deskundige handelaren, en men heeft bij de berekening geene de minste acht geslagen op de kwaliteit. — Vervolgens zijn er gedeelten van Frankrijk, waar het gereede geld zeer schaarsch, de vervoer te land en zelfs te water buitengemeen kostbaar is, waar ook de binnenlandsche scheepvaart voor het transport der granen zeer duur is, zoo dat, bij voorbeeld van Bourgogne naar Marseille de transport-kosten hooger loopen dan de vracht van Odessa naar Marseille, gelijk men zien kan uit het rapport van het centraal bureau van het Wetgevend Ligchaam, van den 10den April 1821.

Wanneer men nagenoeg geldige vergelijkingen had willen maken, behoorde men de markten van Brussel en Gent met die van Rijssel, Bergues of Arras vergeleken te hebben.

Doch vergelijken wij de markt van Brussel met al de markten van Frankrijk op den 31sten Maart laatstleden.

Zie hier de Fransche prijzen officieel opgegeven in het journaal van koophandel.

Toulouse, etc.	francs	16 — 75.
Straatsburg	„	14 — 26.
Bergues, Arras, Rouen etc. .	„	14 — 40.
Nantes	„	17 — 00.
Metz, Verdun, Charleville .	„	12 — 77.
Brussel op denzelfden dag . .	„	11 — 72.

Gevolglijk is de marktprijs van Brussel beneden die der laagste van eenige Fransche markten, niettegenstaande de aanmerkelijke betere kwaliteit der Brabandsche tarwe, welk verschil op een-vijftiende geschat wordt.

Doch gaat men verder en vergelijkt de marktprijs van alle gezamenlijke markten van het eene Koningrijk met die van het andere, dan bekomt men vijftien franken voor Frankrijk en behoudt hier niet meer dan tien franken, de granen van het noorden, welke hier tevens ter markt gebragt worden, daaronder niet begrepen.

Gevolglijk zijn de daadzaken op dit stond blijkbaar zeker; onze marktprijzen van Amsterdam volgen zich in dezelfde verhouding op, met uitzondering van de kwaliteiten der koopwaren; wij hebben de laagste prijs van Europa, en zijn gedaald tot *f* 5-50 per Nederl. mud.

Van waar deze daling? Het is om dat de Poolsche tarwe, welke de beide kwaliteiten dooreen gerekend, vóór dezen winter ongeveer *f* 5-00 op de plaats zelve koste, op slechts zes guldens in de haven van Amsterdam te staan komt, en door de commercie, uit hoofde van hare betere kwaliteit voor *f* 7-00 nagenoeg kan worden verkocht, als wanneer zij nog een-zesde deel wint. Nu is zeven guldens voor deze graansoorten gelijk met vijf en een half voor ons inlandsch-brabandsch graan, om dat gelijk wij gezien hebben de beide kwaliteiten dooreen genomen, de Poolsche tarwe in den handel geschat wordt op *f* 45-00 meerdere waarde per last of *f* $1\frac{1}{2}$ per Nederlandsch mud.

De handel en de Poolsche graanteelt kan nog lagere graanprijzen daarstellen, en wij moeten dien standaard volgen, indien wij verkoopen willen.

De Raad van State sloeg het regte spoor in om de waarheid te ontdekken, toen dezelve de staten van onzen in- en uitvoer zich liet voorleggen; maar heeft zich in den waan gebragt dat het meerder bedrag van den invoer slechts $\frac{1}{7}$ zijnde van de consumtie van een jaar, deze kwantiteit niet belangrijk genoeg was om invloed te hebben op de daling der prijzen, en dat men deze laatste met meer regt aan den overvloedigen oogst konde toeschrijven.

Ongetwijfeld mag men stellen dat de overvloed van onze eigene producten eene mede-oorzaak is van de daling der prijzen, maar de mededinging van het overtollig product van vreemden op onze markten, moet als de oorzaak van het kwaad vermeerderende, ook de gevolgen verergeren.

Om de zaak tot zekerheid te brengen, had men behooren te onderzoeken wat op de markten verkocht wierd.

Nu zijn al de marktberigten der noordelijke provincien openlijk door den druk gemeen, en men vindt in dezelve niet alleen de vreemde granen vergeleken met de onzen, maar ook daar te boven opgegeven tot welk einde dezelve worden verkocht, tot de verbruiking.

De publieke autoriteit kan, wanneer zij dit verkiest, alles weten wat er voorvalt. De granen worden bij de maat verkocht en de beëedigde meters staan onder hare orders.

Zoo kan men bij voorbeeld te Brussel nagaan dat in 1823 aan het kanaal ongeveer 400,000 Nederlandsche mudden van verschillende graansoorten uit de noordelijke provincien aangebragt, zijn gemeten, en dat de Brabandsche landbouwers met hun graan aldaar ter markt komende, bij noodzakelijke gevolgtrekking zijn genoodzaakt geweest zich aan deze concurrentie te onderwerpen.

Er was wel onder deze aangevoerde massa graan van onze eigene polders, maar ook veel gerst van buiten 's lands komende, onder welke men de Pommersche gerst verkocht heeft voor *f* 3-00, terwijl die van Braband gegolden hebbende *f* 3-68, van de markt moest worden genomen, of beneden *f* 3-00, in veronderstelling van gelijke kwaliteit, gelaten.

in de daad zijn de markten van het noorden bij ons zonder ander onderscheid dan dat van het trajet voor den aanvoer, zoo dat zij hiervan de kosten betaald hebbende, onze marktprijzen regelen.

Nu nog te zeggen dat deze omstandigheid niet tot de daling van onze graanprijzen medewerkt, dewijl in vier jaren slechts 68,952 lasten zijn ingevoerd, is eene zaak welke men gemakkelijker kan veronderstellen dan doen geloven. Geeft 200 zak meer of min aan een speculateur op eene provinciale marktplaats, en gij zult er reeds de gevolgen van zien. Nu maken 68,952 last 2,068,560 Nederlandsche mudden of dubbele Brusselsche maten. En deze kwantiteit zoude van geenen invloed zijn?

De Raad van State heeft wel gezien, dat, indien dit verkocht wierd binnen 's lands, daaruit eene aanmerkelijke daling ten nadeele van onze producten zoude ontstaan; maar bedwelmd door den waan van te onregt gestelde hoogere graanprijs hier te lande dan in Frankrijk, heeft die Raad begrepen, dat die aanvoer niet hier verkocht werd, maar in magazijn gehouden.

Waar zoude men het dan wel verkoopen? men heeft wel is waar, in het laatst verloopen jaar, het overschot van den noordschen invoer van 1818, hier, wegens ouderdom, niet aan den man te brengen, met geleidende brieven, naar Lissabon en Gibraltar, des noods om in Marseille gelost te worden, verzonden, doch men is in de beide eerste havens afgewezen, en verpligt geweest dezelve in het entrepot van Marseille neêr te leggen, daar zij nog op dit oogenblik op zolder liggen, en bijna niet langer zonder totaal bederf kunnen worden bewaard.

Wilt gij weten waar bij ons het ingevoerde blijft? raadpleegt de marktberigten van Amsterdam, Rotterdam enz., welke U dit voldoende zullen verklaren.

Hoe het zij, die in schijn onbeduidende hoeveelheid van 68,952 last tarwe, kost ons meer dan twaalf millioenen, welke niet minder zijn dan éene premie van aanmoediging voor den vreemden landbouw, zonder eenig hoegenaamd nut voor ons, naardien wij in klinkende munt met Zeeuwsche rijksdaalders betalen.

Men had gedacht dat de aanvoer zoude ophouden met 1823, doch de gedrukte circulaires uit het Noorden, ons in het begin dezes jaars toegekomen, leeren ons het tegendeel.

Men meldt van Dantzig, dat men van daar herwaarts gezonden heeft 2,750 last tarwe naar Amsterdam, 70 naar Rotterdam en 330 naar andere havens van dit Rijk, terwijl 4,130 last rogge, van daar naar Amsterdam en 1,063 naar Rotterdam is verzonden. Riga voerde herwaarts uit 30 last tarwe, 948 last rogge, 1,944 last gerst enz. Hoe het zij, er is reden om te veronderstellen, dat de voorraad vreemde tarwe op dit oogenblik 20,000 lasten tarwe te boven gaat, zijnde meer dan een-vijfde der jaarlijksche consumtie, en dat in de maand Mei, na welke nog geheel het jaargetijde van invoer openstaat.

Zoo houdt de overvloed nimmer op van elders de onze te vermeerderen.

Ik ga over tot mijn tweede voorstel.

Indien de hoogste prijs van Europa nadeelig is aan alle takken van vlijtbetoon, zelfs aan den landbouw, om dat zij zelden voorkomende, slechts bedrieglijke verwachtingen bij den landman doet geboren worden, is het niet minder waar, dat de lage prijzen bijzonderlijk alle takken van vlijtbetoon bevoordeelen en de ontwikkeling der nationale voortbrengselen zoo nuttig voor den ruilhandel en zoo noodzakelijk in dit oogenblik allezins bevorderen.

Deze waarheden zijn te bekend om daarbij stil te staan; maar het geen mij treft en het geen ik oordeel Ulieden het meest te moeten bezig houden is het vraagstuk: welke de invloed op de welvaart van uw land zal zijn van de daling der graanprijs tot den laagstmogelijke van geheel Europa? Eene omstandigheid welke noodwendig plaats moet grijpen wanneer men onbeperkte vrijheid van gemeenschap geniet met landen die grooteren voorraad opleveren en in welke de producten op minder kosten aan den eersten verbouwer komen te staan.

Het zoude even moeijelijk zijn dit resultaat te beletten als het water in zijn loop van de hoogte naar de laagte tegen te gaan.

Laat ons nu eens nagaan welke de laagstmogelijke prijs van Europa is.

In deze laatste tijden heeft men de tarwe kunnen koopen te Odessa voor twee guldens en in de laatste eeuw in het noorden dezelve gereedelijk kunnen koopen voor 4 gl., beste kwaliteit.

Men heeft aan het Wetgevend Ligchaam van Frankrijk in het rapport van het centraal bureau bewezen dat de vracht van Odessa naar Marseille niet meer dan fr. 3-50 tot fr. 4 bedraagt, dat de kwaliteit van die tarwe ten minste 2 a 3 frank per Nederlandsch mud meerder waardig dan de Fransche, en dat ten gevolge van dien het geen gedeelte van Frankrijk op den duur mogelijk bleef het vol te houden tegen den Oosterschen landbouw, welke dat rijk langs de Middellandsche zee met deszelfs producten als het ware konde overstroomen, zoo als met wijderen kan geblijken uit het rapport pag. 15, 16, 17 en 18.

Wij zijn in dezelfde betrekking door de Oostzee als Frankrijk door de Middellandsche zee.

De tarwe is, wel is waar, duurder in Polen dan wel aan de oevers der Zwarte zee, maar men kan dezelve toch nog hebben voor 4 à 5 gulds., waarover men behoort te raadplegen, zoo wel de gedrukte berigten van den handel en contofinto's als de prijs-couranten der vorige eeuw.

Deze tarwe is beter in kwaliteit als de onze, ten minste drie à vier franken per Nederl. mud.

Daar te boven kan de Poolsche landbouwer zijn prijs nog lager stellen, de vracht kan minder worden, de koophandel kan met minder voordeel handelen, bij den lageren stand van gelds-interest, en het is niet onmogelijk te Amsterdam het aanwezen van vreemde granen te zien, waarvan de tarwe niet meer dan vijf guldens, vrij aan den wal, ligtelijk verkocht wordende voor zes guldens en minder, als wanneer van zelfs de onze daalt op vier guldens vijftig cents en minder.

Welk landman van dit Rijk kan tegen dezen prijs zich staande houden?

Reeds hebben verschillende staatshuishoudkundigen de berekening daarvan opgemaakt, en er is herhaalde malen aangetoond, dat de bezwaren van onzen landbouw onevenredig drukken in vergelijking van de waarde der producten, wanneer deze laatste op onze markten beneden zes guldens daalt per Nederlandsch mudde tarwe.

Ik ga dus over tot de volgende propositie:

De tegenwoordige prijs is nog niet de laagstmogelijke; zij was op de markt te Brussel, den 15den April ll., gedaald tot 5 guldens 15 cents, en den 20sten tot 5 guldens 44 cents; maar hoe het ook zij, hij is ver beneden den standaard van graanprijs, die door eene prescriptie van meer dan twee eeuwen, de waarde der landerijen heeft bepaald.

Indien zoodanigen staat van zaken sedert twee eeuwen in de provincien niet bestaan heeft, moet men althans erkennen, dat er in dezen tijd eene of ander nieuwe oorzaak is tusschen beide gekomen, welke in weinige jaren zulk eene buitengewone uitkomst heeft opgeleverd.

Ik stem gaarne toe dat men buiten de rekening behoort te laten, zoo wel de overdrevene eischen van eigenbelang als den invloed van eenen krijg, welke in de laatste tijden alle maatschappelijke betrekkingen van Europa verstoord heeft, en ik wil aanvangen van af het jaar 1600 om den loop der prijzen tot op den huidigen dag na te gaan.

Men vindt dezelve gedrukt in de costumen van Brussel van 1500 tot 1760, waarbij ik uit de archiven heb doen aanvullen hetgeen tot op dezen dag ontbrak.

Men zal welligt opmerken dat voor 1550 de prijzen zich regelden naar de schaarschheid van het gereede geld in Europa, maar de verspreiding van het goud van Mexico, later algemeener geworden, heeft de nominale waarde veranderd, welke dan ook opvolgend gestegen is tot op 1650.

De tarwe die op 12 stuivers (Brabandsch) stond per Nederlandsch mud in 1500, wierd in 1650 voor 6, 7 en 8 guldens geveild.

De middelprijs van de 17de eeuw was op de markten van Brussel en Leuven 6 guldens 10 cents (Nederlandsch geld) volgens het rélevé van de stedelijke Magistraat naar de laagste marktprijzen berekend.

Ik heb gezegd, dat om den waren prijs te bekomen, men een tiende daarbij moet voegen, hetwelk ons geeft *f* 6-71 cents.

De middelprijs over de 18de eeuw was naar die zelfde berekening *f* 5-96, zoo dat de beide eeuwen te zamen een middelprijs opleveren van *f* 6-33.

De middelprijs der 23 eerste jaren van deze eeuw is *f* 9-68.

Men moet echter opmerken dat wij door ons kunstig nagebootst gereed geld door papieren munt namelijk alleropmerkelijkst de middelen van wisseling hebben vermeerderd.

Laat ons echter toelaten dat deze hoogere graanprijs niet behoort te worden toegeschreven aan de grootere hoeveelheid van in omloop gebragt geld en geldswaarde, en dat men aan den laatste algemeenen Oorlog eenen aanmerkelijken invloed op de levensmiddelen gedurende deze eeuw behoort toe te schrijven, dan nog blijft het altijd veel, wanneer wij om die redenen over deze eeuw *f* 2-00 aftrekken, als wanneer nog overblijft *f* 7-68 cts. nederkomende op den prijs der laatste jaren 1822 en 1823, jaren van vrede en overvloed, prijs die ten minste overeen zoude komen met den middelprijs der vorige eeuwen, een gulden onderscheid nemende in het voordeel van de laatste prijzen, in aanmerking van het meerder bedrag der gereede penningen.

Nu zijn het de prijzen van *f* 6-33 der vorige eeuwen en onder aftrek van twee guldens wegens den oorlog, van *f* 7-68 voor de tegenwoordige eeuw, welke door eene zoo lange verjaring de waarde der landerijen voor de tarweteelt geschikt, hebben bepaald, en zoo naar evenredigheid de overige graanprijzen.

Die genen welke den eigendom dier landerijen hebben willen aanhandelen, of in dien tak van industrie hunne kapitalen plaatsen, hebben in eene menigte verschillende handelingen deze voortdurende en vaste standaard van waardering gevolgd.

Meerdere daling van graanprijs zoude de waarde dier vaste goederen en te gelijk die van het belastbaar onderwerp verminderen, zoo dat, daar de laatste prijzen van dezen tijd zijn *f* 5-50 à *f* 5-44, Gijlieden niet meer verwonderd kunt zijn over de klagten, welke ter uwer kennis zijn gekomen, zoo uit het zuidelijk als uit het noordelijk gedeelte des Rijks.

Die prijs, hoe laag dan ook, is nog niet de laagst mogelijke in Europa, zoo als ik de eer gehad heb te bewijzen, maar hij is beneden den prijs der vorige eeuwen, hij stelt de fortuin in den landbouw gevestigd in gevaar, en vordert gebiedend eene verandering in den landbouw zelve, welke niet kan worden ingevoerd, dan na voorafgegane proeven met den tijd en ten gevolge van ondervinding.

Indien men al uit aanmerking der graanprijzen van 1822 en 1823 de gevolgen eener onb paalde vrijheid niet heeft kunnen vooruit zien, valt dezelve toch in 1824 wel niet meer ontveinzen.

Te vergeefs zegt men dat dit alles slechts kortstondig is, en dat een jaar van duurte het v broken evenwigt zal herstellen.

Zoo konde men spreken, wanneer er evenwigt was tusschen jaren van overvloed schaarschheid.

Men raadplege slechts den loop der prijzen, gedurende verschillende eeuwen en men ond zoeke hoe vele jaren van schaarschheid in de laatste eeuw zijn ingevallen, men zal vinden zich alles bepaalt tot de jaren 1709, 1740 en 1795.

In deze tijden van tegenspoed zullen onze eigene prijzen stijgen tot die hoogte waarop worden gedreven door het meest lijdende en het hoogst geldbiedende gedeelte van Europa; dit is geene verevening van het kwaad, neen een nieuw kwaad op zich zelve.

Thans blijft nog te antwoorden op het bezwaar van den graanhandel, welke men waant v loren te zijn op het eerste gerucht van maatregelen van beperking.

Ik wensch geenszins het bederf van eenige hoegenaamde tak van vlijtbetoon, in tegend zoek ik de verschillende belangen overeen te brengen met dat van den Staat en derzelver derling evenwigt te herstellen.

Wat wil toch wel de handel in gevallen van overvloed?

Zij wil, wanneer alle havens van Europa voor haar gesloten zijn, op onze eigene markten ren invloed uitoefenen met vreemde granen; onze kapitalen uitvoeren voor waren, welke geen het minste nut aanbrengen, 't geen dan toch wel voorzeker niet het welzijn van den Staa

Ongetwijfeld zoude de vraag op zich zelve met betrekking tot dien graanhandel, uit oogpunt alleen zich zelven oplossen.

In allen gevalle is het welligt niemand in de hersenen gekomen om den handel het regt te twisten van op al de markten van Europa haren invloed uit te oefenen, uitgenomen op de o in enkele gevallen, en het is toch niet deze uitzondering welke den handel kan vernietigen

Ik vraag op mijne beurt heeft deze handelstak, welke ik zou verdedigen, zoo dezelve aangerand, nu eerst een aanvang genomen? Bestond zij niet reeds in de vorige eeuw? hee toen zelfs niet gebloeid, zonder evenwel te werken op de markten der zuidelijke provincie

Waren deszelfs operatien zoo geheel zonder bezwaar voor de provincien Zeeland, Vr land, Gelderland en Groningen?

Indien men zekere memorie der voornaamste land-eigenaren dezer laatstgemelde provin moet gelooven, dan ziet men dat onder het Gemeenebest de Admiraliteit van Amster *f* 50,000-00 's jaars betaalde aan de provincie Zeeland, tot schadeloosstelling voor het ver hetgeen den vrijen handel aan den landbouw toebragt.

Men bedreigt ons ook in de toekomst, wanneer wij den toevloed der granen uit het noor naar onze markten stremmen met een geheel verloop van dien stroom uit het Noorden naar Oosten.

Maar de tarwe is veel lager in prijs te Odessa dan te Dantzig. Laat ons veel liever bedu zijn voor nieuwe overvloed in de Oostzee, wanneer de ontwerpen van gemeenschap tussc die zee en de Zwarte zee worden verwezenlijkt.

Vreezen wij veel eer vroeg of laat nieuwe hindernissen te lijden te hebben van de zoo wenschte hervorming van het Oosten, of althans ons in de verpligting te zien gebragt ge Frankrijk om paal en perk aan den invoer van die zijde te stellen, welke ook ons reeds zo hebben bereikt zonder den oorlog van de Peloponesis.

Ik moet dus, zal de handel mij toevoegen, in dit oogenblik werkeloos blijven?

Welnu wat hebt gij gedaan in de vorige eeuw, toen gij niet op de markten der zuide provincien vermogt te werken?

Maar de tijden zijn veranderd! wij hadden andere uitwegen. Frankrijk en Engeland ha hunne havens nog niet gesloten op zulk eenen stelligen voet.

Het is dan om dat men U elders de havens sluit, dat gij uwen toevlugt tot ons neemt? dit is dan ook wel eene nieuwigheid.

Ziet gij niet dat alles op aarde veranderd is, dat de industrie met alles wat daaraan verkn is, bij alle volkeren is doorgedrongen, dat in Europa, door dezelve reeds in de eerste beho ten overal voorzien is. Dat het geen handel is op eenige provincien van het eigen Koni rijk zich te bepalen, dat er, in één woord, geen handel meer in Europa bestaat voor Eur

Het is buiten Europa waar men de gelegenheid moet zoeken om met de andere werelddee te handelen, en zoo lang hunne bevolking en hunne industrie, hun niet boven de behoefte andere noodig te hebben, zullen hebben verheven, kunnen wij daar nog met vrucht den han drijven; dank zij toegebragt aan den Monarch, die dezen toestand van zaken naar waarde h weten te schatten, en U een voorstel heeft gedaan tot het zamen brengen van magtige kapital genoegzaam om in dezen nieuwen loopbaan de rol te spelen welke U betaamt, houdt op de reld te beschouwen uit het oogpunt van het verledene!

Wie zoude U gezegd hebben toen *Peter de Groote* onderwijs op Uwe scheepstimmerwer zocht, dat zijne opvolgers weldra de geheele wereld groote lessen zouden geven? Wie zo U gezegd hebben dat het zoo lang onderdrukte Oosten eenmaal nog U met zijne Rijkdom zoude bedreigen? Dat Amerika U meel toevoeren, en de voorkeur op Uwe Javasche mar zich zouden verzekeren? Dat gij eindelijk schatpligtig zoudet worden aan de nieuwe do zelve ontdekte werelden?

Herdenk dat gij op eene ondankbare aarde met 'er woon gevestigd werd, alleen door die dustrie ondersteund, welke gij voornamelijk ontwikkeld hebt, toen alle industrie uitgedo wierd door de barbaren in het oosten van Europa. Dat elders landen bestaan, welke de Vo zienigheid gezegend heeft, reeds bewoond, of nog te bewonen door volkeren, waaraan gij kunsten en talenten mededeelt, doch die U eenmaal onder het gewigt van hunne rijkdom zullen verpletteren.

Reeds heeft Engeland, hetwelk van deze waarheid doordrongen is, het voorbeeld gegev den handel van Europa verlatende, om den schepter te behouden die echter vroeg of laat het gelukkige Amerika moet overgaan.

Volg dat voorbeeld, het is nog tijd.

Hoe het zij, Edel Mogende Heeren! ik ben van oordeel dat, indien gij de verdere vermage der landelijke bezittingen en het verval der belastbare waarde wilt voorkomen, dat gij dan hagchelijken staat van zaken moet zoeken te herstellen en eene nog grootere verergering mogelijk, voorkomen.

Inderdaad komt het mij voor genoegzaam bewezen te zijn dat de vrijheid van den handel tot verhooging van den prijs medewerkt, ten zij in gevallen van buitengemeene schaarschh terwijl integendeel in gewone tijden, dezelve door haar in dit Koningrijk aanmerkelijk wo gedrukt, door binnen hetzelve eenen overtolligen voorraad op te hoopen, welke men elders gert toe te laten, waardoor de granen onder anderen somwijlen zoo overvloedig worden ge den op onze markten, dat men dezelve aldaar op lagerer prijzen verkoopt, dan op de plaa van waar zij gekomen zijn.

Zoo had er ook in dezen winter eene kortstondige rijzing in den graanprijs plaats, in noorden, ten gevolge van buitengewone vraag van Engelsche commissien, en de hoop w men opgevat had van vrijen invoer in Engeland, terwijl dezelfde artikelen dadelijk da langzamerhand gedaald zijn in dit Rijk, zoo dat men niet weet hoe zich van de granen te doen, welke eenige jaren zijn gezolderd geweest.

Wanneer ik zeg dat men in den tegenwoordigen staat van zaken moet voorzien, dan is niet alleen daarom, dewijl de prijzen dalende zijn, neen, want de lage prijzen (ik verme reeds te hebben gezegd) zijn oneindig voordeelig voor den Staat en voor elk soort van indu maar het is alleen daarom en in zoo verre dat zij zijn beneden de laagste prijzen der vorige wen, welke, als het ware, zijn vastgesteld geworden, door de toenmalige restrictien van het vernement, met oogmerk om alle belangen te bevredigen door een betamelijken prijs; ja! juist om het thans lager vallen van den prijs beneden dien standaard, en het vooruitzigt naa aard der zaak van meerdere daling, dat ik vreeze om onze landelijke belangen op de schaal en hoogte geplaatst te zien als die van Polen, 't geen niet zonder geweldige schokke plaats hebben.

Vergeet vooral niet dat hier de vraag geenszins is, om al of niet vrije toegang tot markten aan de granen van het Noorden te geven, maar al of niet een privilegie te schen ja een privilegie, zoo als het zoude zijn wanneer gij toeliet aan een van onze provincien producten op de markt van alle andere te brengen, onder vrijstelling van belasting va grond waaruit hij deze producten getrokken heeft: trouwens, onze oogst betaalt aan den het vijfde of zesde der waarde, bevorens ter markt te komen, en de vreemde oogst betaal meer dan vijf ten honderd, om in onze havens te komen!

Hoe kan men in zulk eenen staat van zaken voorzien? die vraag is ongetwijfeld moeij op te lossen.

Tusschen de verschillende middelen welke daartoe strekken, stel ik U niet voor een te doen en er een als het ware aan te wijzen.

Mijns oordeels hebben wij onze taak genoegzaam vervuld, door als nog op het adre den troon te antwoorden:

„ Dat het ons voorkomt hoogelijk te zijn gedwaald in de verschillende rapporten aan Z
„ Majesteit ingediend en aan de Kamers medegedeeld."

„ Dat de tegenwoordige staat van zaken genoegzaam den aard dier dwalingen aanto

„ Dat de Kamer met vertrouwen berust in de bezorgdheid van Zijne Majesteit voor den
„ van alle belangen, achtervolgens de menigvuldige door Hoogstdezelve daarvan aan de
„ in alle omstandigheden gegevene bewijzen, en vertrouwt dat Hoogstdezelve ook wel tha
„ aanmerking zal willen nemen en overwegen, in hoe verre het belangrijk zij de verdere da
„ van den prijs der veldvruchten te doen ophouden, op dat dezelve den prijs behoude, w
„ door eene langdurige prescriptie de waarde der vaste goederen in deze provincien heeft bep

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S. HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat, lett. K, no. 5. Met *autorisatie*.